

KALLE PÅ HÖNA OCH ALMA FRÅN SLÄRVIK

På nordöstra Orust, i en slänt ner mot Havstensfjorden, ligger en liten vitmålad stuga bredvid en fallfärdig lada. Förr var det liv och rörelse på platsen. Här bodde en barnrik familj, med ko, gris och en skock hönor. Med sädesfält och potatisåkrar nästan ända ner till stranden. Och med fisknäten hängande till tork på husgaveln.

På denna plats föddes min mormor, Alma Bernhardina Johannesson, 1897. Inte i den stuga som ännu står kvar, utan i ett torp som en gång stod litet längre ned i backen.

På denna del av Orust har mormors släkt varit bosatta från mitten av 1500-talet, sannolikt ännu längre. Det är bergrika och skogsbevuxna trakter, med havet tätt intill. Det är lätt att inse att livet måste ha varit hårt vid förra sekelskiftet. Med stora barnkullar i de små torpstugorna och med tbc och andra sjukdomar i släptåg. Mormors mors syskon dog alla i tbc.

Det var hårt slit på steniga åkrar och i lagårdar. Och så fisket förstas - lägga garn i vattnen hemmavid eller fara på storsjöfiske. Att gå till sjöss en tid var ett självklart alternativ för männen.

I Töllås (dit Slärvik hör) kunde även gruvarbete ge en inkomst. Där låg en av Bohusläns största fältspatgruvor, från slutet av 1800-talet till 1930-talet.

1874 flyttade Almas farfar, Johannes Abrahamsson, en halvmil, från Myren till Slärvik, med hustrun Kristina Johanna och sönerna Olof Aron sju år och Johan Ferdinand fyra år. Efter några år utökades familjen med Karl Adrian och Johanna Maria.

Johannes fick själv bryta upp den steniga och skogbevuxna marken med spett. Han var arrendebonde och var tvungen att göra sex dagsverken och betala 50 kronor om året till bonden som ägde marken. Men läget! Lyfte han blicken kunde han se ut över Havstensfjorden och ända bort till Byfjorden som leder in till Uddevalla.

När Johan Ferdinand (som skulle komma att bli Almas far) var sjutton år, dog modern Kristina, 47 år gammal. Johan som hade lärt sig själv till byggnadssnickare for en tid tillsammans med en kamrat ut i skärgården och byggde hus med snickarglädje åt andra. Efter värnplikten arbetade han på en vänerbåt innan han återvände hem.

Alma och Kalle vid förlovningen 1923.

Det var länge sedan stigen ner till stranden gick genom ett sädesfält.

När han var 21 år gifte han sig med den tio år äldre Hilma Karolina. Hilma behövde inte flytta så långt efter giftermålet, hon kom från Stamsnäs, alldeles intill Slärvik.

De fick sju barn tillsammans: Georg Harald, Herta Josefina, Karl Albert, Alma Bernhardina (min mormor), Olof Severin, Anna Vilhelmina och John Hilding. Almas mormor Anna Britta kom också från Stamsnäs. Morfadern hette Johannes Berntsson.

Yngsta barnet John var bara fyra år när Hilma dog i livmodercancer hemma i stugan, 1908, 48 år gammal. Alla Hilmas syskon dog i tbc. Kanske hade Hilma det också och smittade Alma med samma sjukdom. Något som senare skulle få stor betydelse i Almas liv.

Efter Hilmas död stod Johan ensam med de tre yngsta barnen, de äldre var utflugna. Han behövde då hjälp med barnen och hushållet och frågade den tio år yngre Maria Elisabet från Töllås, om hon kunde hushålla åt honom. Det kunde hon. Och inte bara det! Det uppstod tycke dem mellan och året efter gifte de sig. 1910 flyttade de in i stugan som Johan byggt en bit upp i backen från det gamla torpet.

Varje dag, året runt, lär han ha läst högt ur en andaktsbok för alla som ville höra. På sommarkvällarna satt han gärna ute på trappan och läste. Maria var en snäll och varmhjärtad människa. Hon tog väl hand om både de egna barnen och styvbarnen. Och hon brukade hjälpa och trösta grannarna när det var något på färde. Min mamma tyckte mycket om henne.

Två av Johan och Hilmas barn dog unga. Äldste sonen Georg, gick tidigt till sjöss. Under Första världskriget var han sjöman på en av handelsflottans fartyg som gick med styckegods mellan England och Sverige. De gick i konvoj med släckta lanternor nattetid. En mörk kväll när George var på väg från kabyssen till kaptenens hytt med en bricka, kom en jättevåg och spolade honom överbord. Han blev 24 år. Karl gick också till sjöss. Men han fick tbc och dog hemma i stugan, endast 18 år gammal.

Olof och John var även de på sjön i unga år. John, som var sjöman och fiskare, omskolade sig senare till färjeskeppare och arbetade på färjan i många år innan Nötesundsbron byggdes. Han bodde på Ranneberget, Söbben, med sin hustru Svea och fyra barn.

Johan och Maria fick tre barn tillsammans: Filip Marinus, Gustav Harry och Margot Johanna. Filip och Gustav följdes åt hela livet.

Fr. v: Johan, Maria, Filip och Gustav framför huset i Slärvik 1917. Huset, som vid den tiden inte var vitmålat, byggdes 1910.

Johan med blomma i knapphålet, på 75-årsdagen. I bakgrunden syns en glimt av Havstensfjorden.

På väg till Uddevalla från Slärvik. Dragspelet ska med så klart! Karl, Alma och Eva stående längst bak. Maria till vänster och Herta med Rune i mitten.

De arbetade som fiskare, främst med ålfiske men också med makrilldörjning och sillfiske. De byggde en sjöbod vid stranden hemmavid och anlade en brygga för den lilla fiskebåten "Britt", som de ägde gemensamt. Fisken sålde de i Uddevalla.

Filip gifte sig med Hanna och flyttade till Sörgraven. Gustav byggde ett hus nära Filip och flyttade också dit med sin fru Berta. De flyttade även båten och sjöboden till Sörgraven. Senare köpte de fiskebåten "Norden" LL 87. Den sålde de till Föreningen Allmogebåtar, på Bassholmen, 1982.

När halvsystemen Margot föddes 1920, hade Alma varit borta från hemmet i flera år. Hon hade fått plats som hembiträde/kokerska hos familjen Hinke på Lindholmens varv i Göteborg. Franz Hinke var verkstadschef på varvet och bodde med sin familj på varvets område.

På Lindholmen träffade hon Kalle på Höna och blev förälskad. I ett utdrag ur en hyllningsdikt på Almas 60 årsdag beskriver hennes svåger mötet:

*" Vi minns hennes ungdom som en rar liten tös
hon tjänade hos Hinkes och var ej sysslös
där mötte hon hon sin Kalle på Höna med en blick
han stirrade och smålog och hjärteklapp han fick.
Efter detta de träffades nästan varje kväll
och tog en promenad emot Skatebergets häll
och njöto av utsikt i månskenets glans
fram över älven, bortåt någonstans".*

Karl Ivar (Kalle) Johannesson föddes på Lindholmen i Göteborg, 1899. Familjen bestod av fadern Bernhard, som var plåtslagare på Lindholmens varv och modern Emma, samt syskonen Erik, Blenda, Elsa, Klara, Henning, Anna och Elof. Vid tiden för Kalles födelse bodde familjen i en etta i de så kallade åtta-mannahusen på Förmansgatan 22 C .

1905 flyttade familjen till ett hus på Skatberget, som tidigare varit världshuset Hönan. Således kallades Karl för Kalle på Hönan. Hans pappa, Bernhard och systrarna Blenda och Klara skötte om biblioteket som låg i huset och som Lindholmens varv skänkt till de anställda och även betalade hyran för, efter att krogverksamheten lades ned 1905.

Biblioteksverksamheten på Hönan upphörde 1920 då varvet inte längre ville stå för hyreskostnaderna. Någon gång mellan 1931 och 1936 flyttade familjen tillbaka till Förmansgatan 22 C, som de haft uthyrd.

Fr. v. Johan, Margots man Erik Sjögren, Margot och Maria tittar ut över åkrarna och fjorden.

Segling på fjorden.

Kalles föräldrar Emma och Bernhard på trappan till Förmansgatan 13 C, (rotenummer 22 C). Huset kallades "Klockemakarns". Där bodde de med åtta barn i ett rum och kök, dock inte alla samtidigt!

Alla syskonen och även Emma var musikaliska. Det är lätt att tänka sig spelglädjen stå högt i tak när de tillsammans trakterade såg, snatterpinnar, skedar, dragspel, cittra, mandolin, fiol, banjo och allt vad det var.

Kalle började sin metallarbetarbana som kopparslagare. 1926 började han på metallavdelningen på glasmästeriet Ferm & Persson, där han blev kvar hela arbetslivet, i 38 år. Han arbetade som verkmästare fram till pensionen 1964.

”Han var en sällsynt god och underbar människa” stod det i eftermälet skrivet av firmans direktör, Bertil Persson.

Under ett okänt antal år använde han efternamnet Johansson för att senare återta namnet Johannesson.

På grund av att tidigare ha haft tbc i magen, kunde Alma inte till sin stora sorg få barn. Men det slum-pade sig så att Kalle hade en arbetskamrat, Olof, som hade gjort en ung kvinna, Elin, med barn, som de inte kunde ta hand om. Alma och Karl adopterade då flickan, Eva, min mamma, som var två år när hon kom till dem.

Kalle och Alma hade varit inhyrda hos skräddaren Hjalmar Ohlsson på Lindholmen i fyra år men när Eva kom till dem 1927 flyttade de till Sankt Pauligatan 30 i östra Göteborg och bodde där till 1931 då de flyttade tillbaka till Lindholmen.

Kalle övertog då sin farfars hus på Lindholmens 2:dra rote, Verkmästaregatan 20, på villkor att farfadern, Karl Magnus Johannesson, även han plåtslagare på varvet, där kallad Faraå, fick bo kvar i all sin levnad. Farfadern avled 1932, så det blev inte så länge. Huset revs omkring 1949 när varvet skulle bygga sitt nya kontor. Det fina huset med sin glasveranda låg alldeles vid kanten av torrdockan. Tänk att Karl bodde på Verkmästaregatan och själv var verkmästare!

Eva har berättat minnen från den tiden. Hur farfadern som hade diabetes skulle överlistas så att han inte åt av det för honom farliga sockret. Alma gillrade en fälla på skafferidörren så att det blev ett väldigt skrammel när han smög sig dit.

Ett annat av Evas minnen var när Kalle skulle berättas för henne att hon var adopterad, hon var då i tolv tretton års åldern. De satt vid köksbordet. Kalle plockade upp sitt fickur och lade det på bordet och medan han lekte med kedjan berättade han det

Ferm & Perssons personal på på taket till den byggnad på Ekelundsgatan där firman låg förr. Kalle syns på tredje raden framifrån, fjärde man från vänster.

Spelpaus i bersån i Skällared.

Alma med den då nyligen adopterade tvååriga Eva.

många i trakten redan visste.

Det var förstås omvälvande för Eva att höra, men efter ha suttit och funderat en stund på sitt rum lugnade hon sig. Hon trivdes så bra med sina föräldrar och livet på Lindholmen.

Hon har också berättat hur hon satt på husets glasveranda och klippte och klistrade in apelsinpapper i album, och hur hon under tiden kunde hålla koll på folk som gick förbi utanför fönstren; varvsarbetare, sjömän och grannar. Hon hade också ett starkt minne av sin farfar fars, Karl Magnus, begravning 1932. Här beskriver hon det med egna ord:

”Mitt minne av honom var då han som död låg på verandan där alla fönster var täckta med vita lakan med silverstjärnor påklistrade. Man fick begravningskarameller med svart papper och silver på. Kistan drogs på en mycket fin vagn av två hästar som hade plymer på huvudet. Vagnen var också i svart och silver. Från huset och ut till vägen var det utstrött hackat granris som gästerna fick gå på. Allt var mycket vackert i mina ögon”.

På grund av att Kalle hade problem med lungorna hade han blivit rekommenderad av läkare att vistas någonstans där luften var bättre än i Göteborg. Det var anledningen till att de byggde en sommarstuga i Skällared, nära Landvetter, 1946. Tillsammans med bröder och svågrar byggde han den lilla stugan med två små rum och ett litet kök, med vedbod och utedass.

Vid bemärkelsedagar och storhelger fylldes stället med vänner och släktingar. Då var det flaggan i topp och dragspelet fram.

Och så Almas kapprockasill, omelett med kantarellstuvning, köttbullar, revbensspjäll, bohuslänsk äggost med kanel och socker och andra delikatesser. Pilsner och en klar för de vuxna.

Mjölk, ägg och grädde köptes hos Börjessons bondgård ner i backen. Andra livsmedel införskaffades av Konsumbilen eller i handelsboden nere vid järnvägen. Alma gjorde den stora trädgården till ett blomstrande paradiset. Talgoxarna lät sig matas på fat.

Eva gifte sig 1947 och flyttade hemifrån. 1948 flyttade Kalle och Alma till en liten 2:a i ett nybyggt hyreshus på Oterdahlsgratan 6 C i Lundby.

Så småningom stillnade livet för Alma och Kalle. Han byggde modellbåtar i en källarskrubb i huset och hon löste korsord.

Eva framför huset på Verkmästaregatan 20, 1939.

Kalles farfar Karl Magnus på lit de parade i huset på Verkmästaregatan.

Kalas i stugan i Skällared. Eva dansar med ingifta faster Stina. Kalle på dragspelet.

Sin rappa, kärva humor behöll Alma livet ut. De sista åren tillbringade de gärna framför tv-apparaten. Kalle avled på Vasa sjukhus 1973. Alma dog på Kålltorps sjukhem 1974.

De båda lever starkt i mitt minne trots att det är så längesedan de dog. De betydde mycket för mig under min barndom och ungdom. När jag var sjuk fick jag bo hos dem när mamma inte kunde ta ledigt från jobbet. Då pysslade mormor om mig med god mat och omtanke och morfar piggade upp mig med roliga vitsar och dragspelsmusik.

Det allra bästa var att vara själv med dem i Skällared. Jag älskade att mata fåglarna, dra slipstenen i vedboden och hjälpa mormor att rensa blomsterrabatterna.

Karin Furst

Jag matar talgoxen Petrus en solig sommarmorgon i Skällared.

Kalle arbetar med de fina träpelarna till sommarstugan.

Kalle firar sin 65-årsdag och pensionsavgång med Alma på Villa Parkudden 1964.

Kalles och Almas släkttavlor sidorna 7 och 8.

Alma Johannessons antavla - manslinjen

Elling och ?

Elling Olsson, f.1572, Gåre, Torp, Orust. D ? G.m. ?
Barn: Gullbrand Ellingsson.

Gullbrand och Sigrid

Gullbrand Ellingsson. F. 1620-? Gåre, Torp. G.m.
Sigrid Jonsdotter 1625-1699, Stenevad, Herrestad.
Barn: Elling Gullbrandsen.

Elling och ?

Elling Gullbrandsen, 1650-1719, Torp, Myckleby.
D. Klevedal, Torp. G.m. ? Barn: Kerstin Ellingdotter
1665-1749, Hans Ellingsson 1675-1699, Jon Ellings-
son 1679-1756, Herman Ellingsson 1683-1708.

Hans och Märta

Hans Ellingsson, 1675-1699, Gåre, Torp. G.m. Mär-
ta Andersdotter 1675-1735, Torp. Barn: Gulbrand
Hansson.

Gulbrand och Ingeborg och Karin

Gulbrand Hansson 1699-1769, f. Höggeröd, Torp,
Myckleby, d. Gåre, Torp. Gifte 1 m. Ingeborg Hen-
riksdotter, 1703-1723. Barn: Henrik Gullbrandsson
1720-1722, Henrik Gullbrandsson 1723-?, Hans Gul-
brandsson 1723-1773. Gifte 2 m. Karin Olofsdotter
1696-1769. Barn: Anders Gullbrandsson 1725-1807,
Lars Gullbrandsson 1728-?, Ingeborg Gullbrandsdot-
ter 1733-1736, Ola Gullbrandsson 1736-1813, Elias
Gullbrandsson 1739-?

Ola/Olof och Johanna

Ola/Olof Gullbrandsson, 1736-1813, Gåre, Torp,
Orust. G.m Johanna Olsdotter 1733-1808, Torp. Dot-
ter till Olof Relfsson och Anna Jacobsdotter. Halvsys-
ter till Margareta Svensdotter.
Barn: Anders Olsson.

Anders och Christina

Anders Olsson, 1760- ca: 1818, Gåre, Torp. Död:
Basteskår, Röra. G.m. Christina Birgitta Bruhn, 1760-
1835, Blibräcka, Torp. Dotter till Johan Helgesson
Bruhn och Börta Jacobsdotter.
Barn: Britta Stina Andersdotter; Katarina Anders-
dotter; Johannes Andersson; Abraham Andersson;
Johanna Andersdotter Christina Andersson.

Abraham och Helena

Abraham Andersson, 1792-1882, Hogen, Röra, Torp.
Död: Nedre Ödsmål, Torp.

G.m. Helena Svensdotter, 1794-1849, Stenshult, Torp.
Dotter till Sven Andersson och Johanna Jonsdotter.
Barn: Johannes Abrahamsson; Johanna Abrahams-
dotter; Olof Abrahamsson; Johanna Kristina Abra-
hamsdotter 1824-1825, Anna Britta Abrahamsdotter,
Gustava Abrahamsdotter och tre till.

Johannes och Kristina

Johannes Abrahamsson,1839-1918. F. Söbben. D.
Nedre Ödsmål, Torp.
G.m. Johanna Kristina Abrahamsson, f. Olsdotter,
1839-1887. Töllås. Dotter till Olof Samuel Kris-
tensson, 1808-1872 och Johanna Kristensson f.
Johansdotter, 1809-1868. Syskon: Olof Josef Olsson,
1842-1889. Lovisa Karolina Jakobsson f. Olsdotter,
1845-1914. Anna Stina Johansson f. Olsdotter, 1848-
1930. Emanuel Olsson, 1852-1885.
Barn: Olof Aron Johansson, 1867-1883.
Johan Ferdinand Johansson, 1870-1946.
Karl Adrian Johansson, 1876-1993.
Johanna Maria Olsson f. Johansson, 1877-1924.

Johan och Hilma

Johan Ferdinand Johansson, 1870-1946, Slärvik,
Töllås, Torp.
G.m. Hilma Karolina Johansson f. Johansson, 1860-
1908, Stamsnäs, Töllås. Dotter till Johannes Berndts-
son och Anna Britta Abrahamsdotter. Vigsel: 1891.
Barn: George Harald Johansson, 1892-1916. Herta
Josefina Jansson f. Johansson, 1894-1951. Karl Albert
Johansson, 1895-1913. Alma Bernhardina Johannes-
son f. Johansson, 1897-1974. Olof Severin Johansson,
1898-1977. Anna Vilhelmina Karlsson f. Johansson,
1901-1995. John Hilding Johansson, 1903-1974.

Johan och Maria

Johans gifte 2 m. Maria Elisabeth Johansson f. Jo-
hansson, 1880-1970. Vigsel: 1909.
Barn: Filip Marinus Johansson, 1911-1986, Gustav
Harry Johansson, 1913-1982. Margot Johanna Sjö-
gren f. Johansson, 1920-2005.

Alma och Kalle

Alma Bernhardina Johannesson, f. Johansson, 1897-
1974, Slärvik, Töllås. G.m. Karl Ivar Johannesson,
1899-1973, Förmansgatan, Lindholmen, Göteborg.
Barn: Eva Elisabet Fürst, f. Gustavsson/Johannesson.
Adopterad av Kalle och Alma 1927.

Karl Ivar Johannessons antavla- manslinjen

Per och Börta

Per i Bråland, ca: 1562-1620. D. Övre Bråland, Valla, Tjörn. G.m. Börta Håkansdotter, ca: 1600-1689, Bal-keröd, Valla, Tjörn. Barn: Håkan Persson.

Håkan och Ingierd

Håkan Persson, 1620-1671, Övre Bråland, Valla, Tjörn. Son till Per i Bråland och Börta Håkansdotter. G.m. Ingierd Christensdotter ca:1620-1685, Valla. Barn: Ingrid Håkansdotter, Christen Håkansson; Anders Håkansson, Börta Håkansdotter och Per Håkansson.

Kristian och Ingrid

Christen/Kristian Håkansson, 1646-1709, Bråland, Valla, Tjörn. G.m. Ingrid Helgesdotter, 1646-1719, Mällby, Valla. Barn: Håkan Christensson; Anders Christensson; Karin Christensdotter och Ingierd Christensdotter.

Håkan och Sissela och Guru

Håkan Christensson, circa 1673-1725, Bråland, Valla, Tjörn. D. Furusäter, Valla, Tjörn. G.m. Sissela Svensdotter ca: 1653-1702, samt Guru "Gudrun" Eriksdotter, 1670-1740, Övre Bråland. Barn: Anders Håkansson, Helge Håkansson, Erik Håkansson, Christian Håkansson och Sissela Håkansdotter.

Helge och Börta och Karin

Helge Håkansson, 1717-1748, Furusäter, Valla. Son till Håkan Christensson och Guru Eriksdotter G.m. Börta Jakobsdotter 1719-1803, Svanvik, Valla, samt Karin Larsdotter 1711-1745, Furusäter, Valla. Barn: Karin Helgesdotter; Håkan Helgesson; Kristian/Christen Helgesson and Guri Helgesdotter.

Kristian och Kristina

Kristian/Christen Helgesson, 1741-1797, Furusäter, Valla, Tjörn. G.m. Kristina Hansdotter 1731-1783, Rävsaal, Valla. Bosatt Svanvik Mellangård, Tjörn. Kristinas far: Hans Olsson Brems. Mor: Cecilia Olofsdotter Ankarström. Barn: Jerp Christensson.

Jerp och Maria

Jerp Christensson/Kristiansson, 1759-1798, Svanvik, Valla, Tjörn. G.m. Maria Johansdotter, f. 1759, Rävsaal, Tjörn. Maria var tidigare gift med Anders Olsson. Barn: Ingrid Andersdotter, Johan Jerpsson, Jonas Jerpsson och Ingeborg Jerpsdotter.

Johan och Ingeborg

Johan Jerpsson 1788-1835, f. och d. Svanvik, Mellangård, Valla, Tjörn. G.m. Ingeborg Johannesdotter 1789-1856. F. Tönsäng, Valla socken. Barn: Jonas Johansson, Malena Johansdotter, Kristian Johansson, Rutger Johansson, Anna Kristina Johansdotter och Johannes Johansson.

Johannes och Petronella

Johannes Johansson, f. 1816. Svanvik, Mellangård, Valla, d. 1888, Marstrand. G.m. Petronella Christiansdotter f. 1814-1892, Nordgård, Lilla Askerön, Valla, d. 1892 i Göteborg. Barn: Johan Johansson, Olof Johansson, Karl Magnus Johansson, Gustava Johansdotter, Inger Johanna Johansdotter, Britta Christina Johansdotter, Helena Maria Johansson, August Johansson.

Karl Magnus och Anna Maria

Karl Magnus Johannesson 1845-1932. F. Svanvik, Valla, Tjörn. Plåtslagare på Lindholmens varv. Kallades där "Faraå". G.m. Anna Maria Bengtsdotter 1840-1920, Göteborg. Barn: Johan Bernhard Johannesson. ?

Bernhard och Emma

Johan Bernhard Johannesson 1868-1951. Svanvik, Valla. Plåtslagare Lindholmens varv. G.m. Emma Charlotta f. Pettersson, 1870-1961, f. Sannegården, Göteborg. Bosatta Förmansgatan 22 C, Lindholmen, Göteborg. Barn: Erik Berner 1891-1983, Blenda Maria 1893-1939, Elsa Hermina 1895-1983, Klara Eugenia 1897-1987, Karl Ivar (Kalle) 1899-1973, Henning Bernhard 1906-1991, Anna Margareta 1908-2007, Elof Bertil 1914-2007.

Kalle och Alma

Karl Ivar (Kalle) Johansson/Johannesson, 1899-1973, Lindholmen, Göteborg. Metallarbetare/verkmästare Ferm & Persson. G.m. Alma Bernhardina f. Johansson, 1897-1974, Slärvik, Töllås, Orust. Barn: Eva Elisabet Furst f. Gustavsson/Johannesson. 1925-2018. Adopterad av Kalle och Alma 1927.